

ВКАМЕНЕНИЯТ КНЯЗ ГРУЗИНСКА ПРИКАЗКА

chitanka.info

Било ли е, не е ли — не знам, ала старци-многознайници разказват, че някога си в едно далечно господарство живеел могъщ цар. Всичко си имал: и слава, и богатство. Само деца си нямал. И много тъгувал, че нямало на кого да остави царството, когато смъртта го извика да си почине.

Ала ето че най-сетне му се родил син.

Много се зарадвал бащата — гледа го, гали го, прах не дава на него да падне; люлката до леглото си сложил — да го пази от всякаква беда.

Една нощ му се присънил такъв сън: уж над люлката се надвесила някаква орисница и рекла на детето: „Пази те баща ти, ала не ще те опази. Като пораснеш, ще потопиш веселия дворец в горчиви сълзи, защото ще се превърнеш в жив мъртвец.“ Изрекла тия страшни думи орисницата и изчезнала.

Детенцето се стреснало и изплакало.

Събудил се бащата, цял в пот; до сутринта не могъл да заспи. Мислил, мислил как да опази сина си от тая прокоба. И заповядал да построят висока кула. Затворил сина си в нея и поставил триста верни войници на стража — никого да не пускат да влезе без царско разрешение.

Минавали годините. Живеел царският син сам самичък в кулата, измъчвал се — няма с кого дума да продума, не го пуцат на воля да се поразведри, на кон да се разходи. И колкото повече растял, толкова потъжен ставал.

Един ден рекъл на баща си:

— Намери ми, тате, невяста! Тя поне да ме разтушава в моя неволнически живот.

Посъветвали се бащата и майката. Решили, че момъкът има право. Намерили му невяста — най-личната мома в царството: стройна като фиданка, с вежди като лястовичи крила, уста — с пара разрязана. А пък весела — като се засмеела, всичко наоколо светвало. Ала и тя не могла да прогони мъката на младия си мъж. Не се отмахвал тъмният облак от челото му. Ще стане заран, ще се облакът на перваза на зарешетения прозорец и ще се загледа в далечните заснежени планини, в тучните поля, в царските градини.

Пък слънцето щом се покажело, първом в неговия прозорец огрявало: мило му било за този хубав мъж, винаги печален. Кимало му

дружелюбно, галело го с лъчите си, че много го било обикнало.

А на царския син и през ум не му минавало да погледне нагоре, да отвърне с усмивка на слънчовия поздрав — все към земята гледал.

Днес така, утре така, накрая слънцето се разсърдило:

— Виж го ти, този горделивец! Първите си лъчи нему пращам, милвам го, топля го, а той и очи не вдига да ме погледне! — и като шибнало княза със сноп огнени стрели, той начаса се вкаменил.

Плач и ридание огласили двореца. Тичат царедворците насам-натам; скубе си косите старият цар; плачат царицата и младата невеста.

— Кой му стори тая магия? — питат се всички.

Събрали се най-прочутите лечители и звездобройци. Досетили се: слънцето го е вкаменило. Само то може да го съживи отново.

Заповядал царят да заключат кулата, никого да не пуцат да смущава каменния сън на сина му. И потънал дворецът в черна мъка. Не се зарадвали дори и на момченцето, което младата княгиня родила.

Като пораснало, веднъж то попитало майка си:

— Мамо, къде е баща ми?

Заляла се княгинята в горчиви сълзи и заклатила глава — не искала да му каже. Ала то не я оставяло на мира — всеки ден я дърпало за полата:

— Мамо, къде е баща ми?

Накрай майката го отвела горе в кулата, където на мека постеля били положили каменния княз.

— Ето, синко, баща ти! — и му разправила всичко, както е станало.

Замислило се момчето. Попитало:

— Нима не може да му се помогне?

Майката му отговорила:

— Казват, че слънцето е вкаменило баща ти. Само то може да го съживи.

— Като стана голям, ще ида при слънцето да измоля милост за баща си!

Тъй рекло момчето и от него ден все за това си мислело.

Минали, що минали години, пораснал синът, извишил се — цял бащичко. Отишъл един ден при майка си и рекъл:

— Сбогом, майко! Ще ида при слънцето баща си да измоля, сълзите ти да изсуша.

Почнала майка му да го уговаря:

— Млад си още, синко! Как ще можеш да отидеш там, където никой още не е бил?

Ала момъкът изправил глава — не ще никого да слуша! Облякъл се в простички дрехи, праметнал през рамо торбичка с хлебец и тръгнал да дири слънцето.

Вървял той, вървял през планини и долини, през поля и гори; когато имало — ял, когато нямало — гладен заспивал. Стигнал до широко поле. На полето орачи орат. Не само плуговете, ами и хомотите и водилата — всичко било от желязо. Орат людете с по девет чифта яки волове, мушкат ги без милост с остена, а добичетата едва кретат. Приближил се момъкът и поздравил:

— Добра сполука, работни хора!

— Добра сполука и на теб, юначе! — отговорили орачите. — Накъде си тръгнал?

— При слънцето отивам.

И им разправил каква мъка го гони.

Примолили му се орачите:

— Като го намериш, питай и за нашата неволя: от ранна утрин до късна вечер орем тая земя, в пот се къпем, на воловете душата вадим, а на ден едва една бразда изтегляме. Измъчихме се съвсем, сили не ни останаха. Дано слънцето ни помогне с добър съвет.

— Добре! — отговорил момъкът. — Ще го питам и ако се върна жив и здрав, ще ви кажа.

Продължил си пътя. Вървял, вървял през реки и морета, през гори и полета. Видял стадо овце. Водят го овчари, облечени в рунтави кожуси. Подвикват, размахват гегите, а овцете едва се мъкнат — вълната им доземи, жегга ги мори. Приближил се момъкът и поздравил:

— Добра сполука, овчари!

— Добра сполука и на теб, юначе! Накъде си тръгнал?

— Слънцето да диря.

— А къде ще го дириш? И защо ти е? — попитали го овচারите.

— Ще се кача на най-високата планина — там, където денят и нощта се събират. — И им разправил защо е тръгнал.

— Молим ти се, юначе, попитай слънцето какво става с нашите овце. Виж какви са угоени, а едва се влачат; от жегата слънчасват и умират. Дано ни помогне с добър съвет.

— Добре! — обещал момъкът. — Ще го питам и ако се върна жив и здрав, ще ви кажа.

И пак тръгнал. Дълго ли вървял, малко ли вървял, момъкът не броел дните. Един ден, като минавал през някаква гора, видял белобрад старец да стои край един елен с тояжка в ръка. А на елена такива големи рога пораснали, че му привели главата до земята. И не може нито да я вдигне, нито от мястото си да мръдне.

— Добра сполука, дядо — поздравил момъкът.

— Добра сполука и на теб, юначе! Накъде си тръгнал из тия пущинаци?

— При слънцето отивам — отговорил момъкът и му разправил болката си.

— Моля те, попитай слънцето какво да направя, та да отърва моя елен от тия големи рога. Ден и нощ го пазя тук да не го изядат дивите зверове, че той не може вече нито да бяга, нито да се брани.

— Добре, дядо! Ще го питам и ако се върна жив и здрав, ще ти кажа. А колко големи са тия рога?

— Чак до небето стигат.

— Ами аз по тях ще се изкача. Защо да диря най-високия връх, когато рогата на елена са пораснали чак до небето?

— Ако не се боиш, качи се!

— От нищо не се боя — отговорил момъкът и без да се бави, се закатерил по клонестите рога. Качвал се, качвал се, стигнал до самото небе. Седнал да си почине на един облак, който се бил закачил за рогата.

Примолил се:

— Облачко, облачко, отнеси ме до слънчовата къща!

— Сам не мога — отвърнал облакът. — Първом ме откачи от рогата, сетне помоли вятъра да ме побутне.

Откачил момъкът облака, примолил се на вятъра:

— Вятърко, вятърко, побутни облака да ме отнесе до слънчовата къща!

— Бива — съгласил се вятърът и надул бузите, задухал.

Полетял облакът като бял лебед по небето, разблъскал струпалите се облаци — път да му сторят. А те като заревали, забумтели — страх да те побие! Ала момъкът не се уплашил, не

трепнал дори. И все си мислел за онова, що бил обещал на людете, пък най-много — за жалната си майка и за вкаменения си баща.

Ето че най-после зърнал жилището на слънцето: златен дворец свети, свети — да те ослепи. А на един прозорец облакътена стои слънчовата стара майка.

Скочил момъкът от облака, поблагодарил му и се затичал към златните порти:

— Добра сполука, слънчова майко!

— Добра сполука и на теб, юначе! — отвърнала на поздрава му старицата и го попитала: — Каква неволя те е довела тук, където и орел не долита?

Момъкът й разправил всичко от игла до конец; не забравил да й каже и за онези люде, що по пътя бил срещнал.

Изслушала го слънчовата майка и рекла:

— Ще гледам да ти помогна, добри юначе. Само че синът ми още не се е прибрал. Като се върне, ще го питам. Той понякога си идва уморен и ядосан, та по-добре да те не вижда, че може нещо лошо да ти стори. Я да те скрия — бабичката духнала в лицето на неканения гостенин и го превърнала начаса в розова луковица. Сложила я на перваза и зачакала сина си да дойде.

Скоро слънцето се върнало изморено, зачервено:

— На човек ми намирисва! — изръмжало то.

— Ами! Кой ще дойде тук, където и орел не долита?

Синът поклатил глава и махнал с ръка — не му се препирало, че бил гладен и уморен от дългия път.

Бабата наредила богата трапеза. Седнало слънцето да яде и пие. А тя все се въртяла наоколо, шетала и току го подпитвала:

— Ти, Слънчо, по цял ден се разхождаш по небето. Разправи ми какво има по света.

Нахранило се слънцето, развеселило се и започнало да разправя:

— В едно далечно господарство живееше преди години млад и хубав княз. Аз много го обичах. Най-напред него заглеждах, милвах го, галех го. А той, неблагодарникът, нито веднъж не ми се усмихна, не ме погледна дори. Разсърдих се и го вкамених.

— Завинаги ли ще остане вкаменен? — запитала бабичката.

— Не! — отвърнало слънцето. — Може пак да се съживи, ако някой го поръси с водата, с която заран се мия.

— Все ще се намери някой юнак да стори такава добро. Ами нещо друго видял ли си?

— Всеки ден гледам едни глупави орачи: орат земята с яки волове, ама им нахлузили железни хомоти и водила — толкова тежки, та добичетата едва ги влачат. Ако им направят дървени хомоти и водила от кожа, да видиш как ще им олекне. Ала кой да се сети?

— Все ще се намери някой да ги подсети — отвърнала хитро бабичката и пак попитала: — Е, какво друго си видял?

— Виждам едни глупави овчари. Пасат си овцете, а на животинките вълната чак до земята се влачи. Пекат се клетите на жегата, падат и умират. Да вземат овчарите да ги острижат — хем на овцете ще олекне, хем от вълната могат дрехи да си изтъкат, а не да се обличат в кожи като зверове. Ама на, умът им не достига дотам!

— Все ще се намери някой да ги научи! Друго нещо знаеш ли?

— Долу под нас един старец стои ден и ноц. Пази своя елен да не го изядат зверовете. А рогата на животното пораснали толкова, че са стигнали до небето. Еленът стои с наведена глава, не може да помръдне. Ако старецът се сети да поръси главата му с вода от потока, който извира от близката пещера, рогата тозчас ще паднат. От тях старецът може с ножа си да измайстори чудни неща. А сега и на елена е тежко, и рогата без полза стоят. Ама що думам? Пак полза имаше, че по тях се изкачи и ти дойде на гости онзи юнак, когото ти скри преди малко.

И слънцето се засмяло така гръмогласно, че прозорците на двореца задрънчали, а облаците по небето се разбягали. Слънчовата майка също се разсмяла и рекла:

— Ух! Какъв хитрец си, сине! А аз си мислех, че не се досещаш.

— Я доведи този юнак тук! Не се бой, лошо няма да му сторя.

Майката духнала върху луковицата и мигом пред слънцето застанал синът на княза.

— Чу ли всичко, що казах? Запомни ли го? попитало слънцето юнака и умилно го погледнало. Защото момъкът много приличал на баща си и на слънцето му било драго да гледа сина на някогашния си любимец.

Нагостила слънчовата майка гостенина, поговорили за това-онова и всички легнали да спят.

Още зора не зазорила, слънцето станало, измило си очите, сбогувало се с момъка и тръгнало по своя път — да върви и огрява света.

Слънчовата майка дала на гостенина едно златно гърненце с вода, с която синът и се е мил, и го отпратила да си върви, откъдето е дошъл.

Момъкът ѝ поблагодарил и си тръгнал. Като катеричка пъргаво заслизал по рогата и щом стъпил на земята, старецът го попитал:

— Е, какво? Разбра ли нещо за рогата на моя елен?

Момъкът му казал какъв съвет му дало слънцето. Дядото се затичал към пещерата, загребал с калпака си вода и я излял върху главата на елена.

Тозчас тежките рога се строполили с грохот на земята.

Олекнало на елена. Рипнал той, разскачал се и с благодарност лизнал ръката на момъка.

Сбогувал се юнакът и тръгнал по обратния път. Вървял, вървял — дошъл при овчарите, които още се щурали около своите дългорунни овце. Разправил им това, което чул от слънцето.

— Тю, бре! — плеснали се овчарите по челата. — Как по-рано се не сетихме, та да не мъчим и животинките, и себе си?

Запретнали се и остригали овцете. Натрупали камара от вълна. А на овцете олекнало, те се събрали около момъка да му ближат ръцете, да му благодарят. Овчарите дали вълната на жените си. Те я изпрели и започнали да тъкат хубави платове.

Продължил пътя си младият княз. Вървял, вървял — стигнал при орачите. Казал им какъв съвет получил от слънцето.

— Тю, бре — ударили те калпаците о земята, — къде ни беше умът?

Сменили железните хомоти с дървени, водилата направили от кожа.

Олекнало на добичетата. Близнали от благодарност ръцете на момъка, па като закрачили — до вечерта цялото поле изорали. Оттогава хората заменили железните хомоти с дървени, а железните водила — с кожени.

А момъкът се сбогувал и се затичал — по-бързо да се върне у дома. Тичал, тичал — душата му щяла да изхвъркне. Провидяла се най-сетне каменната кула. Втурнал се той в двореца. А там — никой

вече не го очаквал. Зарадвали се всички и тръгнали подире му да видят как ще стане чудото.

Вкамененият княз лежал все на същото ложе, потънал в своя дълбок каменен сън. Ала щом синът му го попръскал със слънчовата вода, начаса се пробудил и скочил на нозе:

— Ох, колко дълго съм спал! От лежане костите ме болят — рекъл.

А като се озърнал — почудил се: бащата и майката били вече грохнали; невястата, която оставил съвсем млада, още повече се разхубавила; синът, когото не познавал, бил израснал — вече мъж за женене. И разбрал колко дълго време бил спал. Зарадвал се той, зарадвали се всички. Старият цар наредил славна гощавка.

И мене поканиха. Ядох, пих и се веселих. Сетне съм заспал под една трънка. Отгде се взел козел — опасал ми брадата. Оттогава си останах къосе. Ако щете вярвайте, ако щете — не!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.